

Som slutomdöme vill jag framhålla att avhandlingens resultat utgör ett viktig bidrag till medieetnologisk forskning. Boken kan dessutom rekommenderas till en bred läsekrets. De flesta människor bör kunna känna igen sig och relatera till egna opplevelser av radiolyssnande.

Fredrik Skott, 2021. *Vardagsskrock. Från abrakadabra till ønskebrunn*
Polaris Fakta. 318 sider

Anmeldt av Kathrine Klinkenberg

Dette er en bok jeg har gledet meg til å lese, og når den kom i postkassa en vin-terdag forsto jeg straks hva som var i pakka. Det er en egen glede å pakke ut en ny bok. Førsteintrykket er fysisk; en iskald bok med kondens på speilet på for-siden, og den deilige lukten av nytrykka bok. Hvis man skal dømme en bok etter utseendet lover denne godt. Boka har en usedvanlig lekker design. Den er tykkere enn jeg hadde sett for meg, og illustra-sjonen med det sprukne speilet på frem-siden både setter stemning og illustrerer innholdet i boken godt. Den er rikt illust-rert av Lukas Möllersten, som har gitt boken omslag, grafisk form og illustra-sjoner. Forsiden, som er rødkrakkelert med et sprukket speil, og forsatsbladene med et ekorn foran og en sølvskje bak, er både dekorative og passer bokens tema godt.

Forfatteren er kulturhistorikeren og folkloristen Fredrik Skott, som til daglig er leder for Avdelningen för arkiv og forsk-ning i Göteborg ved Institutet för språk og folkminnen, gjør i bokens innledning rede for bruken av ordet *skrock*, et ord vi ikke

kan direkteoversette til norsk. *Hverdags-magi* vil nok være nærmest. Skrock er det ordet som oftest brukes til å ringe inn fore-stillingene boken handler om, skriver Skott. Ordet har røtter i gammelsvensk, og begrepet er ikke uproblematisk, ettersom det historisk har vært brukt nedsettende om andres tro og oppførsel. I dag brukes ordet like ofte for å beskrive forestillinger man selv støter på i hverdagen, og det er i denne betydningen Skott bruker ordet, og markerer at boka handler om magi i vår egen hverdag.

Boka består av to deler. I den første delen, *Perspektiv på vardagsskrock* viser Skott hvordan magiske forestillinger frem-deles har en plass i vår tid, og hvordan det som tidligere har vært forbeholdt det alter-native nå har gått inn i mainstreamkultur. ”Hverdagsmagien kan fungere som red-skap for å kontrollere det som oppfattes som ukontrollerbart og håndtere det tilsy-nelatende uhåndterlige”, skriver Skott. Med rik bruk av kildemateriale fra tid-ligere forskning og spørrelistene, gjør han rede for rollen magi, religion og vitenskap spiller i dagens samfunn. Her er det gjen-kjennelige eksempler som at man ikke skal gå under en stige, at det betyr lykke å finne en firkløver eller at man skal spytte hvis man ser en sort katt. Det er også inter-essante eksempler jeg selv ikke kjenner igjen, som at det er allment kjent i Sverige at det betyr uhell å legge nøkler på bordet. Og den som har sett filmen *Fucking Åmål* kjenner kanskje igjen svenskenes forhold til hvilke kumløkk man bør og ikke bør trække på.

Bokas andre del, *Från abrakadabra till ønskebrunn*, er en alfabetisk oppslags-del som presenterer og diskuterer et hund-retalls ulike eksempler på hverdagsmagi. Jeg gjenkjenner formen fra måten tradi-sjonsinnsamling er presentert tidligere, i

for eksempel Norsk Folkeminnelags skrifter, men i motsetning til disse, som gjerne presenteres som noe folk drev med 'før i tiden', er materialet i *Vardagsskrock* plassert og gjort rede for både historisk og i nåtid. Hver skrock blir grundig presentert med sitt eget avsnitt, som regel over minst to sider. Slik kan boken også sammenlignes med Jan Harold Brunvands *Encyclopedia of Urban Legends*, og fungerer meget godt som oppslagsverk når man støter på hverdagsmagi som for eksempel katter, kløe og speil, eller om man vil forstå hva som er greia med A-lokk og K-lokk, hvilke man bør trå på og hvilke man bør unngå.

Skott viser hvordan folklore og forestillinger knytta til gjenstander og magi fremdeles er levende og praktiseres. De brukes som varsler, og til å tyde, spå og ønske. Noe kjenner jeg igjen fra min egen familie. Hvis noen mister en kniv i gulvet sier min mor: 'Nå kommer det en mann på besøk'. Under *Bestikk* kan jeg lese at dette og lignende forestillinger har vært kjent i Sverige langt tilbake i tid, at mistet bestikk

også kan varsle ulykke eller død, og at lignende forestillinger også finnes i Norden, Baltikum, Russland, Storbritannia og USA. Det er veldig interessant å lese utfyllende om hvert enkelt begrep. Det overrasker meg hvor mange av de hundretalls oppføringene som er kjent for meg, mengden viser også hvilken stor del overtroen og hverdagsmagien fremdeles har i hverdagen. Både som noe vi ler av, men også som noe vi forholder oss til for sikkerhets skyld.

Tankene mine går til tidligere tiders innsamlere. Det ligger et enormt stort arbeid bak boka, både av tidligere innsamlere og av Fredrik Skott. Å samle og systematisere de ulike formene for hverdagsmagi på en så oversiktlig og lettfattelig måte som Skott har gjort er imponerende. Boka er rettet mot den brede allmennheten, men for en kulturhistoriker med interesse for folketro og magi blir nok denne boka liggende fremme i lesebunken heller enn å stå i bokhylla. Innholdet står helt klart til omslaget.